

Szomorú hír járta be 1994. aug. 2-án a szlovákiai tudományos közéletet: váratlanul elhunyt Štefan OČOVSKÝ, az SziTA Földrajzi Intézetének vezető tudományos munkatársa, akit életének 52. esztendejében, tudományos pályája csúcspontján, alkotóereje teljében ragadott el – rövid ideig tartó, súlyos betegség után – a hirtelen halál.

A vezető szlovák földrajztudós halálával a tudományos élet egyik rátermett szervezőjének életútja ért véget.

Štefan OČOVSKÝ 1941. okt. 27-én született a zólyomi járás Unatín nevű kisközségében. A malackai gimnáziumban érettségizett, majd a pozsonyi Komenský Egyetem Természettudományi Karán, földrajz szakos hallgatóként folytatta tanulmányait 1963-ig. Ettől kezdve mindvégig az SziTA Földrajzi Intézetében dolgozott, mint a humánföldrajzi részleg vezetője. Ebben az intézményben kezdte tudományos pályáját, itt fejlődött ki a tudományos munkához való nem mindennapi tehetsége, amelyet elsősorban a népességföldrajz, valamint a települések és a szolgáltató szféra problémáinak kutatásánál kamatoztatott.

Munkásságának több mint harminc esztendeje alatt számos könyv és monográfia került ki tollából, emellett tudományos tanulmányok, szakdolgozatok, kutatási jelentések és tudomány népszerűsítő cikkek tömegét publikálta. Jelentős módon hozzájárult a szlovákiai népesség térszerkezeti sajátosságainak feltárásához, a szlovák településhálózat és a szolgáltatások térbeli hálózata kialakulásának megismeréséhez.

A szlovák földrajztudomány számára úttörő jelentőségűnek számítanak a településhálózat alapjait és a kiskereskedelem térbeli szerkezetét feltáró művei. E két témakörben publikált számtalan munkájából kettőt külön is érdemes kiemelni: a „Házak, lakások, lakásviszonyok” (Bratislava, 1984.) c. művét – amelyben a szlovákiai lakásalap részletes elemzését adja –, ill. „A szlovákiai árucserre térbeli vonatkozásai” c. dolgozatát, amely a „Szlovákia” c. enciklopédia III. kötetének („Népesség”) 1. részében jelent meg. Az utóbbi időben a társadalom nemzetiségi és vallási megoszlásának aktuális kérdései kötötték le figyelmét.

Az elhunyt személyében a szlovák földrajztudomány egy nagy és jelentős képviselőjét veszítette el. Olyan munkatársát, aki az utóbbi húsz évben a tudomány profiljának alakításához is nagyban hozzájárult. Š. OČOVSKÝ elvesztése számunka annál is inkább fájdalmas, mivel hirtelen távozásával sok – még csak részben feldolgozott – publikálásra, ill. előadásra szánt témát hagyott maga után. Váratlan halála előtt pár héttel még munkatársai körében beszélt terveiről és elképzeléseiről, melyeknek valóra váltását sajnós, a kegyetlen és alattomos halál akadályozta meg. Befejezetlen marad immár doktori disszertációs dolgozata és a szlovákiai népesség etnikai szerkezetéről előkészített monográfiája is. Távozásával Očovský a szlovák földrajztudományban nehezen betölthető űrt hagyott maga után.

Nem csak mint jelentős tudóst, hanem mint a tudományos élet egyik rendkívül rátermett szervezőjét fogjuk megőrizni emlékezetünkben. Szakmai felkészültsége, természetes tekintélye, áttekinthetősége, nyugalma, kommunikációs és segítőkészsége egyaránt hozzájárultak ahhoz, hogy sok fontos funkciójában mindig lelkiismeretesen járjon el. Š. OČOVSKÝ volt az elnöke az SziTA Földrajzi Intézet Tudományos Tanácsának, emellett tevékeny tagja több különböző tudományos bizottságnak, szerkesztőségnek és szaktanácsadó csoportnak. Rendkívül hasznos munkát végzett a Szlovák Földrajzi Társaság számára is, hosszú időn át elnöke volt a társaság nyugat-szlovákiai részlegének. A tanárok és középiskolás diákok előtt nem csak több tankönyv szerzőjeként (társszerzőjeként) volt jól ismert a neve, hanem a Geográfia folyóirat alapítójaként, kiadójaként és főszerkesztőjeként is felbecsülhetetlen értékű munkát végzett. Hosszú évekig adott elő a Komenský Egyetem Természettudományi Karán, ahol témavezetőként is rendszeresen tevékenykedett. Mindig előzékenyen megosztotta gazdag tapasztalatait fiatalabb kollégáival.

Az SziTA Elnöksége által számára odaítélt Dionyz Štur ezüst emléklapet, melyet a természettudományok terén kifejtett érdemeiért kapott, csupán munkássága részleges és jelképes elismerésének tekinthetjük.

Mindig nehéz egy ember, egy kolléga, egy barát életét és életművét értékelni. Különösen akkor van ez így, ha ilyen szomorú alkalommal vagyunk kénytelenek eleget tenni a felkérésnek, és ha az elhunyt munkássága ennyire gazdag volt eredményekben. Štefan OČOVSKÝ a rend, a felelősség, a becsület és az igazságosság kihívásaira rendkívül fogékony, kiváló ember volt. Tisztelettel, elismeréssel és hálával adózunk emlékének.